

*ПСИХОЛОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ.**Наукові праці викладачів та студентів соціально-психологічного факультету. Випуск 8.***Список використаних джерел**

1. Ипполитова, Е.А. Образ брачного партнера в представлениях юношей и девушек до и после вступления в брак/ Е.А. Ипполитова// РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ "Современная психология: теория и практика": Материалы II международной научно-практической конференции 29-30 сентября 2011 г.: Москва, 2011. - 308 с. - С.98-103
2. Буленко Т. В. Особливості формування психологічної готовності до сімейного життя у студентської молоді. Автореферат дис. на здобуття наукового ступеню канд. психол. наук. 19.00.07. - К.: Інститут психології АПН України, 1995.- 25 с.
3. Жолудева С.В. Брачный возраст и психологическая готовность к вступлению в брак. // Известия Российского государственного педагогического университета им. А.И. Герцена №20 (49): Аспирантские тетради: научный журнал: – СПб; 2007. – С.276.
4. Калмыкова Е.С. Психологические проблемы первых лет супружеской жизни // Вопросы психологии. 2008. - № 3. - с. 83-89.

**ОСОБИСТІСНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ СПОРТСМЕНІВ –
ВАЖКОАТЛЕТІВ З РІЗНИМ РІВНЕМ САМООЦІНКИ****Гавриловська Ксенія**

кандидат психологічних наук, доцент

Горностаї Катеринастудентка 4 курсу соціально-
психологічного факультету

Актуальність дослідження зумовлена тим, що у нашому суспільстві існують негативні стереотипи щодо спортсменів – важкоатлетів. Більшість людей сприймають їх як самозакоханих, егоїстичних, самовпевнених та конфліктних особистостей. Усі вище перераховані стереотипи присутні в рекламі та ЗМІ. Вони активно впливають на масову свідомість людей, формують спотворене уявлення про важкоатлетів. Як наслідок, батьки не поспішають віддавати своїх дітей до таких спортивних секцій. Батьки бояться, що заняття важкою атлетикою не лише зіпсують здоров'я дитини, а й чинитимуть негативний вплив на формування особистісних якостей. Це може призвести до занепаду важкої атлетики.

Дослідження даної проблематики проводилися Р.М. Найдіффером (психологія спортсмена на змаганнях) [1], О.М. Савиченко (структура спортивних здібностей) [2] у межах спортивної психології, висвітлювались у працях Л.І. Божович, М.В. Башкіна, Н.А. Дзараєвої, Н.І. Добіної, М.І. Леонова,

Ю.П. Черненко та ін. Попри це, негативні характеристики досі займають панівне місце у образі спортсмена-важкоатлета, чим і зумовлено актуальність нашого дослідження.

Ми припускаємо, що образ спортсмена-важкоатлета у масовій свідомості має переважно негативне емоційне забарвлення. Деякі негативні характеристики не відповідають дійсності: спортсмени-важкоатлети мають адекватну самооцінку та уникають вибору стратегії «суперництво» в конфліктних ситуаціях.

Для дослідження психосемантичних характеристик спортсмена – важкоатлета у масовій свідомості і того, наскільки вони відповідають реальності, ми будемо використовувати наступні методики: асоціативний експеримент; методику К.Томаса для діагностики схильності особистості до конфліктної поведінки; методику Дембо – Рубінштейн у модифікації А. Прихожан; методику Дж. Гілфорда.

У нашому дослідженні було задіяно 20 спортсменів – важкоатлетів юнацького та дорослого віку, які тривалий час займаються пауерліфтингом.

За результатами асоціативного експерименту, нам вдалося встановити, що спортсмен-важкоатлет сприймається як людина, яка самовіддано працює над удосконаленням власного тіла. Всі отримані слова-асоціації характеризують спортсмена – важкоатлета як особу чоловічої статі; масова свідомість не лишає жінкам місця у важкій атлетиці. Також, всі слова-асоціації описують спортсмена – важкоатлета як красиву людину, що має гарне, м'язисте тіло, струнку поставу, силу. Фізичні характеристики спортсмена-важкоатлета мають виключно позитивне емоційне забарвлення у масовій свідомості.

Слова-асоціації, пов'язані з тренуванням – одна з найчисельніших категорій. Найбільшу питому вагу в ній мають такі підкатегорії, що стосуються процесу тренувань, та предметами, які в ньому використовуються. Можна припустити, що з погляду масової свідомості, важка атлетика передбачає, насамперед, значну роботу, спрямовану на самовдосконалення.

Для характеристики харчової поведінки цієї групи спортсменів, використовуються негативно забарвлені слова («стероїд», «хімія»), які дуже далекі від поняття здорового харчування.

У масовій свідомості спортсмен – важкоатлет характеризується як конфліктний, агресивний, егоїстичний. Досить велика кількість негативно забарвлених характеристик стосується інтелектуальних здібностей спортсменів-важкоатлетів («тупі», «розумово відсталі»). Можливо, саме ці психосемантичні характеристики є тим чинником,

який гальмує розвиток важкої атлетики в нашій країні. Також, слід звернути увагу на характеристики спортсменів-важкоатлетів як осіб конфліктних, агресивних та закомплексованих.

Для дослідження соціального інтелекту спортсменів – важкоатлетів ми використали методику Дж. Гілфорда.

За результатами дослідження ми виявили, що спортсмени – важкоатлети мають середній рівень соціального інтелекту (12 осіб). 8 осіб мають рівень інтелекту нижче середнього. Більшість з досліджуваних мають труднощі з аналізом міжособистісних ситуацій, мають деякі труднощі в адаптації до різного роду взаємодій (сімейні стосунки, дружба). Це пояснюється різним досвідом, вмінням відрефлексовувати власні емоції та емоції, міміку інших, а також ж специфікою спортивної діяльності.

У спортсменів-важкоатлетів переважає середній рівень самооцінки. Лише троє осіб мають високу самооцінку, двоє низьку. Також, більшість досліджуваних мають високий рівень домагань. Тобто, спортсменів влаштовує наявний рівень розвитку якостей зазначених в методиці. А саме, здоров'я, розум і здібності, характер, авторитет у ровесників, уміння багато чого робити своїми руками, зовнішність, упевненість у собі.

Причинами такої самооцінки може бути виховання, позитивний вплив занять спортом, перемоги у змаганнях.

Отже, рівень самооцінки спортсменів – важкоатлетів є цілком адекватним. Тобто, стереотипи, що панують в масовій свідомості й характеризують представників цього спорту як закомплексованих, або ж надто самовпевнених, не відповідає дійсності.

Ми виявили, що спортсмени – важкоатлети найчастіше використовують у конфлікті стиль поведінки «компроміс». Найрідше спортсмени використовують стиль поведінки «співробітництво».

За результатами асоціативного експерименту ми виявили, що спортсменів-важкоатлетів сприймають як надто конфліктних осіб. Проте наші результати цього не підтверджують. Представники цього виду спорту можуть уникати конфліктів, можуть пристосовуватися до конфліктних ситуацій, вони легко йдуть на компроміс. Відносно низький рейтинг стилю «співробітництво» можна пояснити специфікою важкої атлетики як суто індивідуального виду спорту, в якому твої успіхи залежать лише від власних твоїх докладених зусиль.

Отже, негативні уявлення про конфліктність та неадекватну самооцінку спортсменів–важкоатлетів, у більшості випадків, не відповідають дійсності.

Список використаних джерел

1. Найдиффер Р.М. Психология соревнующегося спортсмена / Перев. с англ. А.В. Родионова.- М.: Физкультура и спорт, 1979.- 224с.
2. Савиченко, О.М. Теоретичне обґрунтування та емпіричне дослідження структури спортивних здібностей. Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки: зб. наук. пр. / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка; редкол.: В.І.Судаков [та ін.]. – К.: Логос, 2011. – Т.4: Спецпроект: «Тенденції розвитку психології в Україні: історія та сучасність» з нагоди 85-ї річниці від дня народження фундатора вітчизняної історико-психологічної науки В.А.Роменця. Вікова та педагогічна психологія. Прикладні проблеми психології. – С. 243-251.

**ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ОСОБЛИВОСТЕЙ МОТИВАЦІЙНОЇ
СФЕРИ ПРОФЕСІЙНИХ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ
ТА СТУДЕНТІВ, ЩО НАВЧАЮТЬСЯ ЗА ПРОГРАМОЮ
ПІДГОТОВКИ ОФІЦЕРІВ ЗАПАСУ**

Гавриловська Ксенія

кандидат психологічних наук, доцент

Зверєва Ірина

студентка 5 курсу соціально-
психологічного факультету

Військова сфера – це область життєдіяльності держави, яка об'єктивно необхідна для забезпечення її динамічного, сталого і безпечного розвитку, в якій зайнято велику кількість спеціально підготовлених осіб, що мають відношення до військової справи, яка передбачає в своєму функціонуванні використання державою в потенційній або реалізованій формі військової могутності країни і регулюється за допомогою військової політики на основі військово-доктринальних установок і нормативно-правової бази.

Військова сфера має особливу соціальну значимість, специфічні характеристики й особливості.

Військова діяльність - це специфічна, цілеспрямована діяльність, результатом якої є постійна бойова готовність і боєздатність збройних сил в інтересах забезпечення безпеки і оборони країни, участі в миротворчих операціях в різних куточках земної кулі, а у разі війни – розгрому і знищення агресора.

Особливістю військової діяльності є постійна готовність в будь-який час та за будь-яких умов виконувати свої обов'язки.